

Mystica

MOVEDBYMATTER /
MUZIEKTHEATER
TRANSPARANT

Mystieke ervaring
tussen muziek en
haar

Johan Thielemans

Gezien op 01 februari 2025
Evenementenhal Depart, Kortrijk

'Mystica' is een fascinerende voorstelling op waarbij je eerder dan door de mystieke gedichten wordt aangesproken door de fysieke prestatie van de zingende en 'haarhangende' performers. Verbluffend en origineel is deze bloeiende ontmoeting tussen muziektheater en het bloeiende hedendaagse circus!

05 FEBRUARI 2025

Kasper Vandenberghe wil als bezieler van MOVEDBYMATTER circus en andere disciplines verenigen. Uit die verschillende kunsten ontstaat een bijzondere dialoog tussen werelden. Zo combineert hij in 'Mystica' teksten van vrouwelijke mystica's en koorzang met de circusdiscipline van haarhangen. Dramaturge Elisa Demarré maakte een bloemlezing aan teksten, Timo Tembuyser zette samen met Jens Bouterie de Engels vertalingen op muziek.

De mystieke poëzie van de middeleeuwse mystica Hildegard von Bingen is misschien wel het meest gekend in onze contreien. Maar dramaturge Demarré zette de blik open naar buiten en verzamelde ook mystieke teksten uit India, China, Engeland en Turkije. Vele teksten daarvan werden geschreven in de vroege Middeleeuwen. Deze dichters werden elk op hun manier door hun geloof 'gegrepen'. In extase zagen ze wat ze de 'echte' werkelijkheid noemden. Het is merkwaardig dat hoewel deze vrouwen tot volstrekt andere culturen behoorden, toch gelijklopende psychische ervaringen hadden.

Deze teksten werden door Timo Tembuyser op muziek gezet. Als idioom koos hij de composities van Hildegard von Bingen. Zij schreef a-capella voor vrouwen. Bij Tembuyser worden dat vier vrouwenstemmen én één contratenor (Tembuyser zelf). Het levert een harmonieuze samenzang op, een streling voor het oor. De teksten kan je moeilijk verstaan – maar een paar woorden blijven na afloop hangen. Achteraf kan je op de website van Transparant de teksten nalezen, maar ook hier word je niet veel wijzer van. En misschien hoeft dat ook niet en gaat het niet om het woord, maar wel om een zoete klank en een innemende sfeerschepping.

Nooit eerder zag ik dit: drie vrouwen die aan hun haar gaan hangen!

Het publiek neemt plaats rond de speelvloer. Aan verschillende kanten staan de zwarte armen van een kraan, waaraan katrollen vastzitten. In de piste: zes performers, drie koorzangers (Marthe Koning, Sofia Ferri, Timo Tembuysen) en drie haarhangers (Lia Vilao, Lina Isaksson, Marta Camuffi).

Nooit eerder had ik dit gezien: drie vrouwen die aan hun haar gaan hangen. Ze hebben hun haar zo ingenieus opgestoken dat ze er een ring kunnen doorsteken en zo met katrollen worden opgetrokken. Ze gaan de lucht in, voeren zwevend enige danspassen uit. Soms zwaaien ze (vervaarlijk) van links naar rechts over het publiek. Een performer draait eindeloos om haar as in de lucht als een acrobatische versie van de bekende soefie-oefening. Deze trance past hier volledig aangezien ook een tekst van de soefiste Rabia al Basra (achtste eeuw) op muziek is gezet.

Dit geen ontmoeting van twee aparte groepen maar een hechte groep gemaakt van gelijkwaardige uitvoerders.

In de lucht is alles sierlijkheid, controle, discipline maar alles is ook vol risico. Wanneer naar het einde toe iedereen op de grond staat, ontstaat er een gevecht van alle deelnemers, waarbij het haarhangen uitmondt in een potje 'haarworstelen'. Maar de agressie verdwijnt, en de rust keert weer als de performers in processie rondlopen.

De voorstelling voelt als een bijzonder ritueel waarbij je als toeschouwer bevoorrechte getuige bent. Aan het einde zitten de performers op de grond, de haren worden losgemaakt. Je ziet dat hier geen trucs werden gebruikt, maar dat op een uitgekende manier haren gevlochten werden. De performers keren zich naar het publiek en vragen onomwonden: "Is het leuk om naar mensen te kijken die pijn hebben?" (Dat het pijn doet, blijkt uit getuigenissen die ik op internet vind.)

Deze 'Mystica' is een heel aparte voorstelling. Ze bouwt op een specifieke discipline, maar die is hier zo gebruikt dat je de benaming 'circus' eigenlijk niet gepast vindt. De voorstelling is uniek want esthetisch overtuigend, muzikaal sterk en als fysieke prestatie verbluffend.

Heel fijn is dat Kasper Vandenberghe zijn zes performers als multi talenten inzet in een gedeeld ritueel. Iedereen zingt en iedereen klikt zijn haren ook vast. Zo is dit geen ontmoeting van twee aparte groepen maar een hechte groep gemaakt van gelijkwaardige uitvoerders. Hier is geen sprake van een botsing. Er wordt niet naast maar met elkaar gewerkt.

Heb ik een mystieke ervaring gehad? Dat is misschien té overdreven gesteld maar ik heb wél met open mond en grote ogen vol verbazing dit ritueel mee beleefd. En ik heb een weinig bekende circusdiscipline leren kennen. Indrukwekkend.